

לעילוי נשמת

מרת אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ
הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

**חלק מהעניינים שבדף זה כבר הובאו
בדפים הקודמים וכאן באו רק העניינים
שלא הובאו כבר לעיל.**

על מנת שאין לך עלי אונאה

מוכר וקונה שאמר אחד לחבירו, הנני לעשות את הקניין על מנת שאין לך עלי אונאה, כלומר שאם תתאנה, תמחל על האונאה, ולא תוכל לתבוע אותה.

לדברי אביי אמר רב, שהעושה כן הרי הוא כמתנה על מה שכתוב בתורה בדין ממון, שנחלקו בו רבי מאיר ורבי יהודה. **לדעת רבי מאיר** תנאו בטל, **והמתאנה יכול לתבוע את האונאה. ולדעת רבי יהודה** תנאו קיים, **והמתאנה אינו יכול לתבוע את האונאה.**

ולדברי רבא אמר רב, שלא נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה, אלא כשיודעים שהתנאי עוקר את הדין, ויש כאן מחילה גמורה של מקבל התנאי, [כגון אמר לאשה הרי את מקודשת לי, על מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה]. אבל **כשמקבל התנאי אינו יודע בוודאות שהתנאי עוקר את הדין**, וסבור שמא לא יעקור, [כגון על מנת שאין לך עלי אונאה, שסבור שמא באמת אין כאן אונאה], לא מחל על הדין, **ואף לדעת רבי יהודה**, התנאי בטל, **והמתאנה יכול לתבוע את האונאה. ורק אם יאמר בפירוש, יודע אני שיש כאן אונאה**, ואני מוכר לך על מנת שאין לך עלי אונאה, התנאי קיים לדעת רבי יהודה, **והמתאנה אינו יכול לתבוע את האונאה.**

ולדעת שמואל, לא נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה, אלא בתנאי שבוודאי עוקר את הדין, אבל בתנאי שאינו עוקר את הדין בוודאי, [כגון על מנת שאין לך עלי אונאה, שיתכן שבאמת אין כאן אונאה, ולא נעקר הדין], מודה רבי מאיר, שהתנאי קיים. ולכן **לדברי הכל המתאנה אינו יכול לתבוע את האונאה.**

ולעניין הלכה, ר"ח פסק כרב, משום שהלכה כמותו באיסורים. והשאלות פסק כרב, משום שהברייתא שבגמרא מתיישבת על פי דבריו. אולם ריב"ן יישב את הברייתא על פי דברי שמואל.

על מנת שאין בו אונאה

מוכר וקונה שאמר אחד לחבירו, הנני לעשות את הקניין על מנת שאין בו אונאה.

לפי פירוש רש"י, לשון זה אינו תנאי שימחל על האונאה, אלא לשון הבטחה, שאין במקח אונאה, ולכן אם יש אונאה במקח נמצא ששיקר, והמקח מקח טעות, ואם ירצה המתאנה לחזור בו מכל המקח, רשאי, כדין מקח טעות.

ולפי פירוש רשב"ם, לשון זה אינו תנאי שימחל על

האונאה, אלא תנאי שלא יחול במקח איסור אונאה, ומאחר שאין אדם יכול [אלא למחול על המגיע לו, אבל אינו יכול] לבטל את האיסור הקיים, אם היתה אונאה, המאנה חייב לשלם למתאנה.

דין נושא ונותן באמנה

רש"י מפרש שבשני אופנים רשאי בעל הבית למכור את סחורתו על ידי חנווני.

א. בעל הבית ימכור את הסחורה לחנווני בשוויה, [כשווי שחנוונים קונים מבעלי בתיים], והחנווני ימכור אותה לאחרים מעט מעט, [במחיר שחנוונים מוכרים ללקוחות, שהוא גבוה מהמחיר שהחנוונים משלמים לבעל הבית], ואת כל רווח המכירה השניה נוטל החנווני.

ב. נושא ונותן באמנה, כלומר, בעל הבית יתן את הסחורה לחנווני, כדי שימכור אותה עבורו בכמה שיוכל, ויהיה כל הרווח לבעל הבית, אלא שישלם לחנווני שכר על טרחתו.

וכשנושא ונותן באמנה, אין לו דין אונאה, שאם מכר בזול, אין לבעל הבית יותר, ואינו יכול לומר לו, אין לי להפסיד שמכרת בזול, תן לי כמה שהיה שווה באמת, ואם מכר ביוקר, הכל לבעל הבית, ואינו יכול לומר לו, לא אתן לך אלא כמה שהיה שווה באמת.

ואסור לבעל הבית לתת לחנווני פירות יפים [שימכרו מהרה], ופירות רעים [שימכרו מעט מעט], ולומר לו, את היפים אתן לך בשוויים, והרווח שלך, [כאופן א'], ואת הרעים איני נותן לך בשוויים, אלא באמנה, [כאופן ב'], והשכר שיהיה לך על טרחתך במכירת הרעים הוא, שלא תצטרך לשלם לי את היפים עתה, אלא אחר שתמכור את הרעים. וטעם האיסור, כי עניין זה ריבית הוא, שתחת המתנת המעות של תשלום היפים, הנחשבת כהלוואה, הוא טורח עמו במכירת הרעים, ואין לאדם לטרוח לחבירו תמורת הלוואת ממון.

ור"ח מפרש, שדין נושא ונותן באמנה שייך להלכות אונאה, ולא להלכות ריבית, והכוונה בזה, שהקונה המאמין למוכר בכמה הוא עצמו קנה, ונותן לו כך ומעט יותר, ובאמת החפץ שווה פחות, אינו יוכל לתבוע את האונאה, כי המוכר לו, לא אונה אותו.

ואם המוכר קנה עשרה דברים בעשרה דינרים, חמישה דברים יפים כל אחד שווה דינר וחצי, וחמישה דברים רעים כל אחד שווה חצי דינר, ועתה בא למכור באמנה, אם מוכר את כולם יחד, יכול לומר שקנה כל אחד בדינר, אבל כשבא למכור את הרעים לחוד, אינו רשאי לומר שקנה אותם, כל אחד בדינר, שהרי לא שילם עשרה דינרים, אלא מפני שקנה גם חמישה דברים יפים.

ניתן לקרוא את האותיות המודגשות בלבד כסיכום קצר של הדף

להצטרף לקבוצת וואצאפ לקבלת הקבצים מידי יום לחצו על [הקישור הבא](#)